

Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Mobbing ile Mücadele için El Kitabı

CTS Birimlerine Dair Bilgi Notu

Talepler ve Öneriler

ÜniKuir Derneği
www.unikuir.org
info@unikuir.org

ÜNİVERSİTELERDE CİNSEL TACİZ VE MOBBİNG İLE MÜCADELE İÇİN EL KİTABI

CTS BİRİMLERİNE DAİR BİLGİ NOTU
TALEPLER VE ÖNERİLER

HAZIRLAYAN
E. EGE TEKTAŞ
SELİN ALTAY

YAYIMLAYAN
ÜNİVERSİTELİ KUIR ARAŞTIRMALARI VE LGBTİ+
DAYANIŞMA DERNEĞİ

OCAK 2022
ANKARA

"Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Mobbing ile Mücadele için El Kitabı: CTS Birimlerine Dair Bilgiler, Talepler ve Öneriler" isimli bu kitapçık, yürüttüğümüz "Eğitim Sendikaları ve Üniversite İdari Personeli için LGBTİ+ Kapsayıcı Eğitim Konusunda Kapasite Geliştirme" projesinin kapsamında, Freedom House desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriğinin sorumluluğu tamamen ÜniKuir Derneği'ne aittir ve Freedom House'un görüşlerini yansıtmaz.

Kitapçıkta kaynak göstermek şartıyla faydalanılabilir.

İÇİNDEKİLER

04

KİTAPÇIĞIN AMACI

05

CTS BİRİMLERİ NEDİR?
TANIMLAR, İLKELER, KAPSAM, İŞLEYİŞ

11

CTS BİRİMLERİ VE POLİTİKA BELGELERİ
LİSTESİ

14

CTS BİRİMİ YOKSA?

16

ATÖLYELER

18

ÖNERİLER VE TALEPLER

24

KAYNAKÇA

EL KİTABININ AMACI

Üniversitelerin tüm mensupları için güvenli alanlar olmasının yollarından biri de taciz, mobbing ve ayrımcılığın önlenmesi, bu durumlardan birinin yaşanması halinde destek ve yaptırım mekanizmalarının aktif ve adil bir şekilde yürütülmesidir. CTS, CİTÖB, CİTÖK, CTOD vb. kısaltmalarla karşımıza çıkan birimler, üniversitelerde taciz, mobbing ve ayrımcılığın önüne geçmeye, başvuranları korumaya, destek ve yaptırım mekanizmalarını işletmeye çalışarak üniversiteleri güvenli alanlar haline getirmeyi amaçlamaktadır.

Freedom House'un desteğiyle yürüttüğümüz "Eğitim Sendikaları ve Üniversite İdari Personeli için LGBTİ+ Kapsayıcı Eğitim Konusunda Kapasite Geliştirme" projesinin ilk çıktılarına ve 2021 yılının Ağustos ayında erişime açtığımız "Üniversitelerde Trans+ Öğrencilere Yönelik Ayrımcılık Raporu"na baktığımızda CTS birimlerine ve birim olmadığı durumlardaki başvuru yollarına dair bilgi eksikliği, sorular ve talepler olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu kitapçık, CTS birimlerinin işleyişlerine dair genel bir çerçeve sunmak ve üniversitelerde taciz, mobbing ve ayrımcılık ile mücadele etmek için yol haritaları göstermek amacıyla hazırlanmıştır.

Kitapçığın hazırlığı sırasında üniversitelerdeki Cinsel Taciz ve Şiddeti Önleme Birimlerine (CTS'lere) dair, birimlerin işleyişini ve başvuru yollarını kapsayan bir bilgi aktarımında bulunmak ve CTS birimlerinin işleyiş ve kapsamına dair beklentileri, önerileri ve ihtiyaçları değerlendirmek amacıyla 4-5-6 Ocak 2022 tarihlerinde üç defa Üniversitelerde Taciz ve Mobbing ile Mücadele Atölyesi gerçekleştirilmiştir. Bu çıktıların raporlaştırılması ile birlikte, atölyede CTS'ler hakkında üzerinde durulan temaların yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Bünyelerinde CTS birimi barındıran üniversiteler için CTS birimlerinin politika metinleri ve yönergelerindeki eksikler; bünyelerinde CTS birimi barındırmayan üniversitelerde taciz, mobbing ve ayrımcılık yaşanması durumunda başvuru mekanizmaları, CTS birimi kurulması için izlenmesi gereken yollar ve hukuki mevzuat tartışılmıştır. Konuya ilişkin tartışmalar da bu raporun ana hatlarını oluşturmaktadır.

Liste olarak verilen birimler, politika belgeleri ve etik kurul belgeleri ise 2022 Ocak ayında Türkiye'de bulunan 205 üniversitenin web siteleri taranarak oluşturulmuştur.

CTS BİRİMLERİ NEDİR?

Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırığı Önleme Birimleri (CTS)'ler her yıl üniversitelerde meydana gelen cinsel tacizi önleme, başvuru durumunda destek sunma ve süreci yürütmekle yükümlü birimlerdir. Bu birimlerin varlığı ve görünürlüğü üniversitelerin herkes için güvenli bir ortam olması ve taciz, şiddet, ayrımcılık ile mücadelenin kurumsallaşması için önemlidir.

Türkiye'de aktif olarak 129'u devlet üniversitesi, 76'sı vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 205 üniversite faaliyet göstermektedir. Bu üniversiteler içerisinde yer alan 26 Cinsel Taciz Önleme Birimi; içinde CTS birimi olmayan 3 üniversitenin ise Mobbing Kurulu ve Mobbing Önleme Yönergesi; diğer 7 üniversitenin ise yine cinsel taciz ve mobbing konularına bakan etik kurul veya politika belgesi ve başvuru mercii olarak gösterilen merkezleri faaliyet göstermektedir. Bu merkez ve birimlerden 18'inin internet sitesi mevcut olmakla birlikte içerik açısından yeterli değildir.

Bu yetersizlikten kasıt, internet sitelerinde birime dair herhangi bir bilginin veya iletişim bilgilerinin kolay erişilebilir bir şekilde yer almaması, birime ilişkin birkaç bilgi yer alsa bile cinsel taciz ve saldırı durumunda izlenmesi gereken

yolların açıkça internet sitesinde bulunmaması, internet sitesinde yer alan bilgilerin güncel olmaması, birimin internet sitesi üzerinden başvuru kabul etmemesi veya internet sitesinde bir başvuru formunun bulunmamasıdır.

Tanımlar:

CTS birimleri, yönerge ve politika metinlerinde taciz, şiddet, cinsel saldırı, cinsel istismar, tehdit, misilleme, ödüllendirme vaadi vb. kavramların tanımlarını açıkça belirtmişlerdir.

Bu tanımların açıkça verilmesinin hem hukuki hem de pratik sebepleri vardır. Hukuken belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup; kişilerin belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu, kanundan öğrenebilme imkânına sahip olması anlamına gelir*.

Kavramların tanımlarının açıkça birimlerin yönergelerinde ve politika metinlerinde yer vermesinin bu güvenliği ve belirliliği sürdürme amacı vardır. Ancak bu tanımları belirtmek, CTS birimlerine, patriyarkal üniversite yönetimi ve diğer bileşenler karşısında

*AYM, E.2009/51, K.2010/73, K.T. 20/5/2010; AYM, E.2009/21, K.2011/16, K.T. 13/1/2011; AYM, E.2010/69, K.2011/116, K.T. 7/7/2011; AYM, E.2011/18, K.2012/53, K.T. 11/4/2012

205

Üniversite

26

Birim, Komisyon,
Koordinatörlük

CTS BİRİMLERİ NEDİR?

mücadele verirken de operasyonel kolaylıklar sağlar. Feminist Mücadelenin Üniversitedeki Ayağı: CTS Birimleri adlı çalışmada CTS birimlerinin kuruluş ve işleyişi ile ilgili aktarılan bir paylaşımda, üniversitede meydana gelen cinsel taciz olayında soruşturma yapan birimin CTS birimlerinin yönergelerinde yer alan kavramları sorguladığı şu şekilde aktarılmıştır: "Ama ilgili birim bunu soruştururken, bizim koyduğumuz ismi sorguluyor: Israrlı takip de neymiş diyor mesela! Bunu hiç içselleştirmemiş olabilir, hiçbir fikri olmayabilir. Ne var ya söyleseydi kız rahatsız oluyorum çekil artık, beni takip etme deseydi adam da etmezdi diyebiliyor. Ve hiç soruşturma açmayabiliyor"*.

Cinsel taciz ve saldırıya ilişkin kavramların yönerge ve politika metinlerinde açıkça tanımlanması ve hangi eylemin hangi suça açıkça tekabül ettiğinin belirtilmesi, üniversite bünyesinde bu gibi soruşturma yürütmekten kaçınma durumlarının önüne geçme işlevini sağlıyor.

İlkeler:

Bu tanımların yanında, birimin işleyişinin dayandığı ilkeler de yönerge ve politika metinlerinde yer alır.

Bu ilkelerin başlıcaları şunlardır:

- Gizlilik ilkesi
- Özen gösterme ilkesi
- Güven ilkesi
- Beyanın esas alınması ilkesi
- Onarıcı adalet
- Şikayetçinin talebi üzerine işlem

Gizlilik ilkesi, cinsel taciz ve saldırıya ilişkin bir başvuruda, başvurunun her aşamasında hayatta kalanın ve hakkında şikayette bulunulan kişilerin bilgilerinin gizli kalması anlamına gelir. Bu gizlilik başvurunun ilk alındığı andan itibaren raporlama dahil bütün süreci kapsar. Birim, gelen her başvuru için kayıt tutar ancak bu kayıt her koşulda gizli tutulacaktır.

Bunun yanında birim, hayatta kalana yeniden bir maruziyet yaratmama ve onur kırıcı davranıştan uzak durma konularına özen gösterir. Özen gösterme ilkesinin getirdiği diğer sorumluluklar ise birime gelen bir başvurunun ivedilikle ve her şekilde çözüme kavuşturulmasıdır. Bundan kasıt, birime gelen başvurunun en kısa sürede dikkate alınması ve hiçbir şekilde çözümsüz bırakılmamak suretiyle hak kayıplarının önlenmesidir. Gizlilik ve özen gösterme ilkesinin doğal bir sonucu olarak birim ve başvuruda bulunan kişi

*Seda Kalem, "Feminist Mücadelenin Üniversitedeki Ayağı: CTS Birimleri," Fe Dergi: Feminist Eleştiri 13, no. 1 (June 10, 2021): pp. 42-56.

CTS BİRİMLERİ NEDİR?

arasında güven ilişkisinin kurulması gerekir ve birim güven ilişkisini bütün süreç boyunca korumakla yükümlüdür.

Bu güven ilişkisi aynı zamanda başvuru ve hayatta kalanın beyanının esas alınması ile de kurulacaktır. Cinsel suçlarda, hayatta kalanın beyanının esas alınması yalnızca kuir ve feminist hareket tarafından mücadelesi verilmiş bir ilke olarak kalmamış aynı zamanda hukuk sistemi tarafından benimsenmiştir. Hukuk sisteminin bu ilkeyi benimsemesinin işlevsel kolaylıkları vardır. Yargıtay 2003/4048E. ve 2004/2528K. sayılı onama kararında bu işlevselliği, suç kanıtı aramanın birçok olayın karşılıksız ve cezasız kalması gibi istenmeyen bir sonuca yol açacağı ve şikayetçinin başkasına zarar vermek için kendisine zarar vermesinin hayatın olağan akışına uygun olmadığı şeklinde ifade etmiştir*.

Cinsel suçlar, nitelikleri gereği geriye kanıt bırakmayan suçlar olduğundan, ve mahkemenin de üzerinde durduğu gibi kişinin bu beyanının kendi sosyal durumuna daha büyük bir zarar vereceğinden hareketle bu beyanları başlı başına bir delil olarak varsaymak yerindedir. Yargının beyanı esas almasının salt amacı failin cezasız kalmasının önüne geçmektir.

Birimler açısından hayatta kalanın beyanının esas alınması da yine buna paralel bir yerden söz konusu olmaktadır. Birimler için başvurunun yapılabilmesinde yalnızca beyan yeterlidir. Ancak bu beyan tek başına inceleme sonucunu etkilemez. Beyanın esas alınmasının asıl önemi, başvuruyu yapan kişiye koşulsuz bir destek sağlama amacını taşımasıdır.

Hayatta kalanın beyanı başlı başına inceleme sonucunu etkilemese de birimler her başvuruyu onarıcı adalet ilkelerini göz önünde bulundurarak değerlendirir. Onarıcı adalet suçtan zarar görenin ihtiyaçlarını karşılamayı taahhüt eder. Birimler bünyesinde, onarıcı adalet, üniversite içi mekanizmalarla sağlanır. Bu mekanizmalar mevcut hukuki başvuru yollarına birer alternatif olma niteliğine de sahiptir.

Başvuru süreci ve üniversite dışında hukuki bir yaptırım olması adına alınan aksiyonlarda CTS birimlerinin dikkat ettiği bir diğer husus, şikayetçinin bu konuda bir talebinin olmasıdır. Yasal zorunluluklar dışında, şikayetçinin talebi olmadan herhangi bir işlemin yapılması mümkün değildir.

*Seher Kırbaş Canikoğlu, "Kadının Beyanı Esastır: Çok Bilinmeyenli Bir Denklem," Ankara Barosu Dergisi 4 (2015): pp. 230-253.

CTS BİRİMLERİ NEDİR?

Şikayetçinin talebinin gözetilmesi hem üniversite dışında işleyecek hukuki süreçte hem de üniversite içerisinde onarıcı adalet ilkesi gözetilerek getirilecek çözümlerde söz konusudur.

Kapsam:

CTS birimlerinin görev alanları, üniversite bileşenlerinin iş ve eğitim, öğretim ilişkileri nedeniyle bir arada buldukları bütün durumları kapsar. Hem üniversite içinde meydana gelen olaylar hem de üniversite bileşenleri arasında, dışarıda meydana gelen ancak üniversite ortamına taşınan ya da akademik yaşama ve çalışma ortamına etkisi olan eylemler CTS birimlerine başvuru konusu olabilir. Burada hatırlanması gereken önemli bir nokta da şudur ki üniversite bünyesinde, üniversite mekanlarında sözleşmeye dayalı olarak çalışan tüm özel kişi ve işletmelerin de cinsel taciz ve saldırı fiilleri CTS birimlerinin görev alanına girmektedir.

Politika belgeleri hazırlanırken kapsam üniversitenin kapasitesine ve birimlerinin çeşitliliğine göre belirlendiği için üniversiteler arasında farklılıklar görülebilir. Örneğin, Ankara Üniversitesi CTS birimi, üniversite mensubu olmayan ancak Ankara Üniversitesi'nden hizmet alan kişilerin de birime başvuru yapabileceklerini belirtmiştir*.

İşleyiş:

Birim, şikayette bulunan herkese, yukarıda bahsi geçen, yalnızca şikayetçinin talebinin üzerine işlem yapılması ilkesine dayalı olarak, hukuki, tıbbi ve psikolojik destekte bulunur, aynı zamanda cinsel taciz ve saldırı konularında genel bilgilendirme yapar. Söz konusu tıbbi ve psikolojik destek, üniversitenin diğer birimleriyle işbirliği içerisinde sağlanır.

Birimlerin sağladığı desteğin yanında üniversitede cinsel taciz ve saldırıya karşı farkındalık yaratmak ve duyarlılık kazandırmak için eğitim ve benzeri çalışmalar (sempozyum, çalıştay, konferans gibi) yürütülmek ve konuya ilişkin yayınlar yapılmak zorundadır. Bu şekilde, birim, öğrencilerin, öğretim elemanlarının ve diğer tüm personelin cinsel taciz ve saldırı durumunda başvurabileceği bir kurumun varlığını bildiğinden ve birimin iletişim bilgilerinin duyulduğundan ve yaygınlaştığından emin olur.

*Funda Şenol Cantek, "Ankara Üniversitesi Cinsel Tacize Ve Saldırıya Karşı Destek Birimi (CTS) Nedir? Nasıl Çalışır?," Mülkiye Dergisi 37, no. 4 (2013): pp. 231-235.

CTS BİRİMLERİ NEDİR?

Bildirim ve şikâyet:

Cinsel taciz veya saldırıya maruz kaldığını veya tanık olduğunu düşünen herkes, CTS yönergelerinde yer alan düzenlemelerin ihlal edildiğinden emin olmasalar dahi bildirim veya şikâyette bulunabilirler. Bu başvuru şahsen, telefonla, dilekçeyle, e-posta veya (varsa) birimin internet sitesi üzerinden yapılabilir. Burada, üçüncü kişilerin olayı bildirdiği durumlarda şikâyetçinin talebi olmadan destek süreci dışında hiçbir işlemin başlatılamayacağı unutulmamalıdır.

Cinsel taciz veya saldırıya ilişkin bildirim herhangi bir sıra gözetmeksizin, idari amirlere, akademik danışmanlara, etik kurula veya direkt CTS'ye yapılabilir. CTS birimi dışındaki kurumlara bir bildirim yapılması durumunda, ilgili mercii, durumun kendi yetkisini aştığını veya yetki alanına girmediğini düşünüyorsa Birim'e söz konusu bildirim yönlendirir.

Başvuru birime ulaştıktan sonra CTS birimi içerisinde yer alan kurul üyeleri başvuruyu değerlendirip, en yakın zamanda başvuru sahibine ulaşır. Birim gerek duyulduğunda yüz yüze görüşmek için başvuru sahibine randevu verir.

Kurul, talep, ihtiyaçlar ve onarıcı adalet ilkeleri doğrultusunda en uygun seçenekler ve süreç konusunda başvuru sahibine bilgi verir.

Kurul, başvuruda yer alan iddiaları inceler ve bu iddiayı gündeme alıp almama yönünde karar verir. Kurul, cinsel taciz ve cinsel saldırı iddialarıyla ilgili bir suçun işlenip işlenmediğini saptamakla görevli olmayıp, uygun görünen olayları Rektörlüğe bildirir. Rektörlüğün verdiği karar üzerine yapılacak disiplin soruşturmalarında, Birimle görüş alışverişinde bulunulur ve atanacak soruşturmacıların, İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak, toplumsal cinsiyet konusunda gerekli donanıma sahip kişilerden olmasına dikkat edilir. Soruşturma ve yürütme süreci, kurulacak bu disiplin kurulu üzerinden işletilecektir.

CTS BİRİMLERİ NEDİR?

Yasal Dayanak:

CTS birimlerinin yasal dayanakları Anayasanın eşitliğe ilişkin 10. maddesi, Ceza Kanunu'nun cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara ilişkin maddeleri, İş Kanunu'nun 25. maddesi ve ilgili diğer maddeleri, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 14. ve 53. maddeleri, YÖK Öğrenci Disiplin Yönetmeliği 8., 9., 11. ve 12. maddeleri, Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin 17. maddesi, YÖK Genel Kurulu'nun 9 Kasım 2015 tarihli Yükseköğretim Kurumları Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi*, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi) ve İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere eşitlik ilkesi, vücut dokunulmazlığı, eğitim ve çalışma hakkına ilişkin konularda Türkiye Cumhuriyeti'nin imzaladığı tüm uluslararası antlaşmalardır.

*2015 yılında YÖK tarafından hazırlanan ve tüm üniversitelere gönderilen Tutum Belgesi, 2019 yılında internet sitesinden kaldırılmış; revize edilerek yeniden hazırlanacağı duyurulmuştur.

**Kitapçığın bu bölümünün oluşturulması için tüm politika belgeleri incelenmiş ancak yazım sürecinde kaynak göstermek adına Ankara Üniversitesi Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Politika Belgesi temel alınmıştır.

CTS BİRİMLERİ VE POLİTİKA BELGELERİ LİSTESİ

Üniversite	Birim Adı	Politika Belgesi/Diğer Belgeler
Altınbaş Üniversitesi	<u>Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi</u>	Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Politika Belgesi
Anadolu Üniversitesi	Yönergelerde belirtilen başvuru mercileri: Anadolu Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi, Rektörlük, Birim amirleri, Mobbing Kurulu	YÖK Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 10. maddesi uyarınca Uygulama Yönergesi; YÖK Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin 12'nci maddesi; Psikolojik Taciz (Mobbing) Önleme Kurulu Yönergesi
Ankara Üniversitesi	<u>Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi</u>	Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Politika Belgesi; Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi Yönergesi
Atatürk Üniversitesi	Politika Belgesinde belirtilen başvuru mercii: ATAKSAM (Atatürk Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi)	Cinsiyet Ayrımcılığı, Cinsel Taciz ve Şiddete Karşı Politika Belgesi
Atılım Üniversitesi	<u>Politika Belgesinde belirtilen başvuru mercii: Atılım Üniversitesi KASAUM</u>	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık İle Cinsel Taciz Ve Saldırılı Önlemeye İlişkin Politika Belgesi
Başkent Üniversitesi	Cinsel Tacize ve Saldırıya Karşı Destek Komitesi	Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek İlkeleri Politika Belgesi
Boğaziçi Üniversitesi*	<u>Cinsel Tacizi Önleme, Eğitim ve Destek Koordinatörlüğü</u>	Etik Yönetmeliği, Öğrenci Etik Kurulu, Cinsel Taciz ve Saldırı Vakaları Karşısında Tutum Tavsiye Rehberi Tacizden Koruma ve Korunma Kılavuzu, Akademisyenler için İletişim Rehberi
Doğu Akdeniz Üniversitesi	<u>Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi</u>	Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi Yönetmeliği, Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırıya Karşı Politika Belgesi
Dokuz Eylül Üniversitesi	<u>Cinsiyet Ayrımcılığı, Cinsel Şiddet ve Cinsel Tacize Karşı Destek Birimi</u>	Cinsiyet Ayrımcılığı, Şiddet Ve Cinsel Tacize Karşı Politika Belgesi
Ege Üniversitesi	<u>Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme ve Cinsel Taciz Önleme Birimini Yürütme Kurulu</u>	Etik İlkeler, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politika Belgesi
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Cinsel Taciz ve Cinsiyet Ayrımcılığını Önleme Kurulu	ESOGÜ Cinsel Taciz ve Cinsiyet Ayrımcılığını Önleme Yönergesi
Galatasaray Üniversitesi	Toplumsal Araştırmalar Merkezine bağlı Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Destek Birimi	TAM'ın sitesinden ulaşılacak CTD bilgilendirme metni

CTS BİRİMLERİ VE POLİTİKA BELGELERİ LİSTESİ

Üniversite	Birim Adı	Politika Belgesi/Diğer Belgeler
Gazi Üniversitesi	Mobbing Birimi	Mobbing Birimi İşleyiş Usul ve Esasları
Hacettepe Üniversitesi	<u>Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu</u>	Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Koruma ve Destek Komisyonu Yönergesi
İstanbul Üniversitesi	--	Psikolojik Taciz (Mobbing) Önleme Yönergesi
İstanbul Bilgi Üniversitesi	<u>Cinsel Tacizi ve Saldırığı Önleme Birimi</u>	Cinsel Tacizi ve Saldırığı Önleme Birimi Yönergesi, Cinsel Taciz İve Saldırığı Önlemeye Yönelik Politika Belgesi
İstanbul Gedik Üniversitesi	<u>Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddete Karşı Destek Birimi</u>	Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddete Karşı Destek Birimi Yönergesi, Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddete Karşı Politika Belgesi, Tanımlar ve Acil Durumlar İçin Başvuru Rehberi
İstanbul Okan Üniversitesi	<u>Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Çalışmaları Komisyonu</u>	Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek İlkeleri Belgesi, Cinsel Taciz Karşısında Uygulanacak Yöntem ve Alınacak Önlemler Yönergesi
İstanbul Teknik Üniversitesi	<u>Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Kurulu</u>	İTÜ Disiplin Soruşturmasında Uygulanacak Esaslar, İTÜ Cinsel Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesi
İzmir Yüksek Teknolojileri Enstitüsü	--	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İlke ve Stratejileri
Kadir Has Üniversitesi	<u>Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırığı Önleme Birimi</u>	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Taciz, Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırığı Önlemeye Yönelik Politika Belgesi; Toplumsal Cinsiyete Dayalı Taciz, Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırığı Önleme Birimi Yönergesi
Kocaeli Üniversitesi	Etik Kurul	Akademik Etik İlkeler belgesinde yer veriliyor. Ancak başvuru yolları açık değil.
Koç Üniversitesi	Soruşturma Komitesi	Cinsel Tacizi Önleme Yönetmeliği, Cinsel Tacizi Önleme Eğitim Programı
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi**	Cinsel Tacize Karşı Etik Kurul	Cinsel Tacize Karşı Etik Kurul Yönergesi, Cinsel Tacize Karşı Etik İlkeler Belgesi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	<u>Cinsel Taciz ve Saldırı İle Mücadele Kurulu</u>	Cinsel Taciz ve Saldırı İle Mücadele Kurulu Yönergesi

CTS BİRİMLERİ VE POLİTİKA BELGELERİ LİSTESİ

Üniversite	Birim Adı	Politika Belgesi/Diğer Belgeler
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	<u>Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini Destekleme ve Cinsel Tacizi Önleme Birimi</u>	Yönerge, İlke ve Stratejiler, EGERA Toplumsal Cinsiyet Duyarlı Yönetişim, EGERA Toplumsal Cinsiyet Duyarlı İletişim
Özyeğin Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet, Cinsel Tacizi ve Cinsel Saldırısı Önleme Komisyonu	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet, Cinsel Tacizi ve Cinsel Saldırısı Önlemeye Yönelik Yönerge
Sabancı Üniversitesi	<u>Cinsel Taciz Karşı Önlem ve Destek Çalışmaları Komitesi</u>	Cinsel Taciz Karşısında Uygulanacak Yöntem ve Alınacak Önlemler Yönergesi, Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek İlkeleri Belgesi, Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Broşürü
Ufuk Üniversitesi	<u>Cinsel Tacize Karşı Önlem ve Destek Birimi</u>	Cinsel Tacize Karşı Önlem Ve Destek Birimi Yönergesi
Üsküdar Üniversitesi	Cinsel Taciz, Psikolojik Baskı ve Ayrımcılığı Önleme Komisyonu	Taciz ve Ayrımcılığı Önleme Yönergesi
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	<u>Cinsel Tacize ve Cinsel Saldırıya Karşı Destek Birimi</u>	Cinsel Tacizi ve Cinsel Saldırısı Önleme Yönergesi
Yaşar Üniversitesi	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık, Şiddet ve Cinsel Tacizi Önleme Destek Birimi	Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık, Şiddet ve Cinsel Tacizi Önleme Yönergesi
Yıldız Teknik Üniversitesi	Cinsel Taciz Önleme Birimi	Cinsel Taciz ve Cinsel Saldırısı Önleme Kurulu Yönergesi

*Boğaziçi Üniversitesi'nde bulunan CİTÖK 2021 yılında fiilen işlevsizleştirilmiştir.

**CTS birimi kurmayı hedefleyen ve buna ilişkin çalışmalar yürüten üniversiteler arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve İzmir Ekonomi Üniversitesi yer almaktadır.

CTS'lerin kuruluşları, işleyişleri ve karşılaştıkları zorluklar hakkında daha fazla bilgi edinmek için Ankara Üniversitesi CTS Birimi'nin internet sitesinde paylaşılmış olan, pek çok üniversiteden akademisyenin katılımıyla 2012'den beri düzenlenen [çalıştay raporlarını](#) inceleyebilir; Ankara Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Mimar Sinan ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, ODTÜ, Sabancı Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nden akademisyenlerin CTS birimlerine ve KASAUM'lara dair deneyim aktarımlarının bulunduğu 2018 yılında yayınlanmış ["Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Saldırıyla Mücadele: CTS Çalışmaları"](#) isimli kitaba ve Kadir Has Üniversitesi'nin hazırladığı ["Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Taciz ve Saldırı Politikalarının Analizi: Türkiye'deki Üniversiteler için Araç Seti"](#) isimli rapora göz atabilirsiniz.

CTS BİRİMİ YOKSA?

Cinsel Taciz ve Şiddet Önleme Birimleri, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 14. maddesine dayalı olarak Senato kararıyla kurulurlar. Yani üniversite bünyesinde bir CTS birimi yoksa, öğrenci ve akademisyenler dahil bütün üniversite bileşenlerinin bu birimin kurulmasına yönelik idari taleplerde bulunabilmeleri mümkündür. Edilecek bu taleplerde Yükseköğretim Kanunu'nun 14. maddesi de dahil olmak üzere, 53. maddede yer alan öğretim elemanının gerçekleştirdiği cinsel tacize karşı öngörülen görevden çıkarma cezası; YÖK Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nin 8. , 9., 11. ve 12. maddelerinde öngörülen uzaklaştırma, görevden çıkarma, görevden alma cezaları ve soruşturma zorunluluğu; Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin 17. maddesinde yer alan disiplin soruşturmasına ilişkin usulle üniversitenin kanunen bağlı olduğu hatırlatılmalıdır.

Bu kanun ve yönetmeliklerin yanında, üniversitenin YÖK Genel Kurulu'nun 9 Kasım 2015 tarihli Yükseköğretim Kurumları Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi ve Yükseköğretim Kurulu 2015 "Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Duyarlı Üniversite Çalıştayı" Önerileri'ne paralel hareket etmeleri gerektiği üzerinde durulabilir.

2015 tarihli Tutum Belgesi'nin üçüncü başlığında "yerleşkelerde güvenli yaşamın sağlanması için cinsel taciz ve cinsel saldırıyla ilgili bilgilendirme, ulaşılabilir başvuru yerleri ve diğer gerekleri (aydınlatma, ulaşım vb.) yerine getirmek" denerek üniversitenin CTS birimleri açma ve birimlerde aktif şekilde faaliyet yürütüldüğünden emin olma sorumluluğu açıkça yer almıştır. Çalıştay'da yer alan önerilerde de yine paralel olarak "Yükseköğretim Kurulunca, Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanları ve Memurları Disiplin Yönetmeliği ile Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'nde cinsel taciz, cinsel saldırı, mobbing gibi davranışlara yönelik yeni düzenleme yapılması için bir çalışma başlatılması" ve "Yükseköğretim Kurulu bünyesinde, üniversitelerde cereyan eden kadın öğretim elemanlarına yönelik şiddet, mobbing, taciz gibi olayların değerlendirilmesi, bu öğretim elemanlarının statülerinin güçlendirilmesi, karşılaştıkları zorluklara karşı alınacak tedbirler konusunda çalışmalar yanında ayrıca mobbing ofislerinin, ofislerinin, kadın akademisyenlerin, kız öğrencilerimizin

CTS BİRİMİ YOKSA?

ve kadın çalışanların sorunlarını doğrudan iletebilecekleri bir kanal oluşturmak üzere üniversitelerimizde üst düzey yöneticilik yapmış bir kadın öğretim üyesi başkanlığında “Akademide Kadın Çalışmaları ve Sorunları Birimi” oluşturulması” hususları yer almıştır.

CTS Birimi olmayan üniversite mensupları, yukarıda bahsedilen kanun maddeleri, YÖK belgesi ve çalıştay önerileri uyarınca idari bir talepte bulunarak üniversiteleri bünyesinde CTS birimi kurma faaliyetlerine başlayabilecekleri gibi yaşadıkları taciz, saldırı ve şiddeti bildirmek ve destek almak için başka yollar da bulunmaktadır:

- Eğer üniversitenizde Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KAM/KASAUM) ya da Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı bulunuyorsa bu merkez ve bölümlere danışmak,
- Sivil toplum kuruluşlarına danışmak (Örneğin: LGBTİ+ dernekleri, Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, Kadınlara Hukuki Destek Merkezi Derneği, Ankara Barosu Gelincik Merkezi gibi),
- Bulduğunuz şehirdeki Barolar ve/ya Baroların Kadın Merkezleri ile Ankara, İstanbul, İzmir ve Diyarbakır’da bulunan LGBTİ+ Hakları Komisyonları ve Merkezleri’ne danışmak,

- Üniversitenizdeki Kadın Çalışmaları Topluluğu ve/veya LGBTİ+ Topluluğu bulunuyorsa buradaki akranlarınızla dayanışmak,
- Bu öğrenci topluluklarında Cinsel taciz ve/veya cinsel saldırının önlenmesine yönelik çalışmalar yaparak gündem oluşturmak bu yollardan bazılarıdır.

Örneğin CTS Birimi bulunmayan üniversitelerin de dahil olduğu Cinsel Taciz ve Saldırıya Karşı Üniversiteler Arası İletişim Ağı bulunmaktadır. Bu ağ, üniversiteleri toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeten, eşitsiz ve ayrımcı davranışların önlenmesi için mücadele eden kurumlar olan CTS Birimlerinin; taciz, saldırı ve ayrımcılığın önlenmesi için geliştirilecek politika belgelerinin önemini vurgulamıştır. Ağın düzenlediği çalıştaylarda CTS Birimi bulunan üniversitelere ek olarak Erciyes Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Nevşehir Üniversitesi, Maltepe Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Özyeğin Üniversitesi, Trakya Üniversitesi gibi çeşitli üniversiteler yer almaktadır.

ATÖLYELER

Atölyeler, çeşitli şehirlerdeki 20 üniversitenin mensuplarından (öğrenci, idari personel, akademik personel) oluşan üç farklı grup ile gerçekleştirilmiştir. Atölyelerin bilgi aktarımı Selin Altay ve E. Ege Tektaş tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bilgi aktarımı kısmı, hangi üniversitelerde aktif şekilde CTS birimlerinin bulunduğu, hangi üniversitelerde CTS birimi kurma çalışmalarının devam ettiği ve hangilerinde herhangi bir şekilde çalışma veya politika belgesinin bulunmadığı bilgisi verilerek başlamıştır.

Bunun ardından, CTS birimleri için tanımları ve ayrımları önem ifade eden cinsel taciz, cinsel saldırı, cinsel istismar, ısrarlı takip, misilleme, ödüllendirme vaadi gibi kavramlar yalnızca ismen belirtilmiş, üzerine detaylı bilgi edinmek isteyen katılımcılar için kavramların detaylarını içeren bir link paylaşılmıştır. Bu kavramlardan sonra, katılımcılardan CTS birimlerinin dayandığı temel ilkeleri tanımlamaları istenmiştir. Bu ilkeler, gizlilik, özen gösterme, güven, beyanın esas alınması ve onarıcı adalet ilkeleridir. İlkeler üzerine yapılan tartışmanın ardından CTS birimlerinin yönergelerinde yer alan CTS birimlerinin kapsamı, işleyiş şekilleri ve birimlere bildirim ve şikayet usulleri verilmiştir.

Atölyenin ikinci kısmında, atölyede yer alan herkes bir CTS komisyonundaymış gibi varolan bir CTS birimi için politika önerilerinde bulunmuştur. Komisyon üyeleri politika önerilerinin yanında şu anda CTS birimlerinin işleyişi ile ilgili yaşanan sorunların yanında üniversite bünyesinde bir bileşen olarak var olmanın zorluklarından da bahsetmişlerdir. Atölyenin her üç gününde de CTS'lerin işleyişine dair benzer sorunlar ve endişeler dile getirilmiş olsa da çok farklı politika önerileri ve eleştiriler de paylaşılmıştır.

Atölyelerde en sık konuşulan konular arasında üniversite bünyesinde bir CTS birimi olmasına rağmen üniversite bileşenlerinin bu birimin varlığından haberdar olmaması yer almıştır. Katılımcılar, bu bilginin eksikliğinden dolayı, birçok üniversite bileşeninin yalnızca cinsel taciz veya saldırı durumunda CTS birimlerinden haberdar olduklarını ve bu acil durum anında edinilen bilginin birimin önleme faaliyetlerine herhangi bir katkısı olmadığını, yalnızca acil destek hizmeti sağlayabildiğini aktarmıştır.

ATÖLYELER

CTS birimlerinin varlığının bilinmemesinin doğal bir sonucu olarak birimlerin kapsamının bilinmediği ve hangi konularda bu birimlerden hizmet talep edilebileceği ve dayanışma halinde olunacağı bilgisine ne öğrenciler tarafından ne de diğer üniversite bileşenleri tarafından sahip olunduğu üzerinde durulan diğer konular arasında yer almıştır.

CTS birimlerinin de özellikle öğrencilerin deneyimlerine uzak oluşu ve öğrenci ile CTS arasında olan bu mesafenin varlığının birimin işleyişini etkilediği üzerinde sıkça durulan bir başka konu olmuştur. CTS birimlerinde kimlerin görev aldığı, öğrencilerin birim içerisinde var olup olmadığı, var olabiliyorlarsa hangi koşullarda var olabildikleri sıkça sorulan sorulardandır. CTS birimleri ile başta öğrenciler olmak üzere tüm üniversite bileşenleri arasında olan bu mesafenin birimlerin erişilebilirliği açısından sorun teşkil ettiği aktarılmıştır.

ÖNERİLER VE TALEPLER

Atölyenin ikinci kısmında yapılan CTS Birimi rolü yapma oyununda, katılımcılar tarafından birimin işleyişinin artırılması ve birimin yönerge ve politika metinlerinde yer alması gereken önemli hususlar üzerine önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler aşağıdaki şekilde sıralanabilir: (Birimlere dair yapılan araştırmada, atölyede getirilen önerilere benzer uygulamaları gerçekleştiren birimlerin örnekleri parantez içinde verilmiştir.)

Politika Belgeleri için Öneriler:

- Gizlilik, özen gösterme, güven, beyanın esas alınması ve onarıcı adalet ilkelerinin yanında şeffaflık, kapsayıcılık ve tarafsızlık da CTS birimlerinin işleyiş ilkelerinin arasında yer almalıdır.
- Üniversite birimlerinin dışarıya hizmet verdiği durumlar (üniversite hastanesi, ziyaretçiler, kütüphane kullanımı vb.) da CTS birimlerinin kapsamına alınmalı ve bu kapsam açık bir şekilde üniversite mensuplarıyla paylaşılmalıdır.

Birimler için Öneriler:

- Birimlere başvuru süreçlerinin açık bir şekilde belirtilmesi ve bu bilgilerin güncel olduğundan emin olunması gerekmektedir. Bundan kasıt, özellikle birimlerin internet sitelerinde cinsel taciz ve saldırıya karşı tanımlar, başvuru yolları, komisyon üyeleri, sürecin nasıl işleyeceği gibi her türlü bilginin yer almasıdır.
- CTS Birimine dair hazırlanacak sitede sıkça sorulan sorular ve önemli iletişim adresleri, derneklerin listesi de paylaşılmalıdır. (Okan Üniversitesi CTOD sayfasında [S.S.S.](#) ve [başvuru yollarının](#) açıklandığı sayfada dernek ve baro bilgilerine yer verilmiştir. Üniversitede bulunan yabancı uyruklu öğrenciler de gözetilerek “Yabancı Uyruklu Kadınları Destekleme Derneği”nin iletişim adresi verilmiştir.)
- Birimlere başvurunun 7 gün 24 saat, iş veya tatil günü fark etmeksizin yapılabilmesi için acil başvuru hattının açılması, bu hattın başında yetkin biri olduğuna emin olunmalı ve bu acil hattın varlığının bilinmesi için üniversitenin herkes tarafından yaygın olarak kullanılan ortak alanlarında (yurtlar, yemekhane, kütüphane vb.) yaygınlaştırıldığından emin olunmalıdır. (Boğaziçi Üniversitesi [CİTÖK Acil Hattı](#) buna benzer bir uygulama olarak örnek gösterilebilir.)
- Birimler internet sitelerine, internet sitesi üzerinden başvuru yapılabilecek bir alan koymalı veya başvuru formunu dosya olarak internet sitesine eklemelidirler.
- Birimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer örgütlerle daha aktif şekilde dayanışma içerisinde olmalıdır. Özellikle üniversite içerisinde faaliyet gösteren öğrenci toplulukları ve kulüpler, birimin üniversitede duyurulması ve işlerliği, farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması konusunda birime destekte bulunabilirler.

ÖNERİLER VE TALEPLER

- Birimlerde ve kurullarda feminist ve kuir sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde olunması hem birimlerin güncelliği hem de süreçlerin tarafsız işlemesi için önemlidir. (Ankara Üniversitesi CTS biriminin “Kurulda ayrıca idari personelden, öğrencilerden ve konuyla ilgili çalışan sivil toplum kuruluşundan birer üyenin yer alması zorunludur” ifadesi bu uygulamaya örnek olarak gösterilebilir.)
- Birimlerde öğrenciler karar alma ve politika yapma süreçlerinde aktif rol almalıdır. (Ankara Üniversitesi CTS Birimi Öğrenci Temsilciler Meclisi'nin varlığı buna örnek olarak gösterilebilir.)
- Birimlerle, üniversite bünyesinde aktif şekilde faaliyet gösteren LGBTQAİ+ toplulukları ve kadın çalışmaları toplulukları ile dayanışmanın artırılması sağlanmalıdır. (Boğaziçi Üniversitesi Kadın Araştırmaları Kulübü ve (2021 yılına kadar) Boğaziçi LGBTİ+ Çalışmaları Kulübü'nün CİTÖK'e temsilci göndermesi buna örnek olarak verilebilir.)
- İnternet sitesinde yer alan başvuru formunda ikili cinsiyete ilişkin soru sorulmamalı veya bilgi istenmemelidir. Taciz türlerinin tanımları isteyen kişilerin erişebileceği şekilde başvuru formuna iliştilmeli ve kişilerin isterlerse hangi taciz türüne maruz kaldıklarını belirtmeleri istenebilir. Tacize maruziyetin kampüs içinde mi yoksa dışında mı gerçekleştiği, hayatta kalanın kendisiyle nasıl iletişime geçilmesini istediği gibi sorular bu forma eklenmelidir. (Ufuk Üniversitesi'nin sitesinde bulunan başvuru formu gelen önerilere en yakın form şeklidir.)
- Başvuru formunda mobbinge ilişkin sorulara da yer verilmelidir.
- Birimlerde mobbingi önleyici mekanizmaların güçlendirilmesine ilişkin çalışmalar da gerçekleştirilmelidir. Bu çalışmalardan kasıt yukarıda cinsel taciz ve saldırıya karşı verilen eğitimlerin benzerlerinin tüm üniversite bileşenlerine mobbing hakkında da verilmesidir.
- Akademisyenler tarafından öğrencilere uygulanan mobbing ciddiye alınmalıdır. Akademisyen ve öğrenci arasındaki hiyerarşi dinamikleri birimler tarafından yeniden düşünölmelidir ve bu konuda öğrenciyi yalnız hissettirmemeye özen gösterilmelidir.
- Yurtdışındaki üniversitelerdeki iyi örnek ve uygulamalar göz önünde bulundurulmalı ve bu şekilde birimlerin işleyişleri ve kapsamaları geliştirilmelidir.

Eğitilere Dair Öneriler:

- Üniversite bünyesinde hangi eylemlerin taciz kapsamına gireceğine ilişkin eğitimler yaygınlaştırılmalıdır. Bu eğitimler yalnızca öğrencilere yönelik değil, akademik personel, idari personel, temizlik görevlileri ve güvenlik görevlileri olmak üzere tüm üniversite bileşenlerine yönelik gerçekleştirilmelidir.

ÖNERİLER VE TALEPLER

- Üniversite bileşenleri hem cinsel taciz ve saldırı durumunda sahip oldukları haklar konusunda bilgilendirilmeli hem de cinsel taciz ve saldırıyı gerçekleştirmeleri durumunda karşı karşıya kalacakları hukuki ve idari yaptırımlar konusunda uyarılmalıdırlar.
- Bu eğitimlerin yanında, akademik personele yönelik, akademik personelin öğrencilerle ilişkilerinde öğrenci-akademisyen sınırının gözetilmesi ve iki grubun da bu sınırlarına dair bilgilendirici eğitimlerin arttırılması sağlanmalıdır.
- Bu eğitimi tamamlayan üniversite bileşenlerine sertifika verilmesi ve bu sertifikaların görünür olması sağlanmalıdır.
- Söz konusu eğitimlere ilişkin duyuruların sık sık yapılması ve bu eğitimlere katılımın zorunlu tutulması gerekmektedir. Bu zorunluluk, konuya ilişkin dönemlik kredisiz veya 1 kredilik zorunlu derslerin açılması ve her üniversite bileşeninin bu dersi aldığından emin olunması şeklinde gerçekleştirilebilir.
- Üniversite yaşamına dair verilen 1. sınıf derslerinin içeriklerine de CTS birimleri, işleyiş ve başvuru yöntemlerine ilişkin bilgi eklenmelidir.

Yaygınlaştırma Önerileri:

- CTS birimlerinin üniversitede görünürlüğünün artırılması adına fakülte bazlı duyuru ve yaygınlaştırma çalışmaları gerçekleştirilmelidir. CTS birimlerinin gerçekleştirdiği etkinliklerde fakülte ve idari birimlerden temsilcilerin olması üniversite ile CTS birimlerinin iletişimini arttıracaktır.
- Üniversiteler kendi internet sitelerinin ana sayfasına CTS birimlerinin internet sitesine hızlı erişime imkan verecek bir sekme yerleştirmelidirler. (Kadir Has Üniversitesi sitesinin [anasayfasında](#) "Kampüste Yaşam" sekmesinde CİTÖB'e yer ayrılmıştır.)
- Üniversitede bir CTS birimi yoksa, internet sitesinin ana sayfasında cinsel taciz ve saldırı durumunda neler yapılabileceğine ilişkin bilgilendirme yer almalıdır.
- Üniversitenin herkes tarafından yaygın olarak kullanılan ortak alanlarında CTS birimine ya da tacizi önlemeye dair eğitici içeriklere erişebilecek QR kod içeren stickerlar yapıştırılmalıdır. Üniversite bileşenlerine aynı zamanda bu konularda düzenli bilgilendirici mail atılması sağlanmalıdır.
- CTS birimlerinin işleyişi, kapsamı ve başvuru yollarına ilişkin broşürler ve infografikler hazırlanmalı, bu içerikler yaygınlaştırılmalıdır. (Atılım Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi ve Kadir Has Üniversitesi'nin hazırladığı broşürler buna örnek olarak verilebilir.)
- Hazırlanan içeriklerde dil kapsayıcı olmalıdır. Tanımlar detaylı verilmemeli, anlaşılır/yalın bir dil kullanılmalı ve tetikleyicilikten uzak durulmalıdır. Emir kipi yerine yönlendirici ve destekleyici bir dil tercih edilmelidir. (Kadir Has Üniversitesi [CİTÖB'ün sitesinde](#) yönlendirici ve destekleyici bir dil kullanılmıştır.)

ÖNERİLER VE TALEPLER

- Broşürlerdeki tanımların detaylı bilgisini edinmek isteyenler için QR kod oluşturulabilir ve bu şekilde o tanımlara erişim sağlanabilir. Bilgilerin ve terminolojinin güncel olması için aynı QR kod ile ulaşılan bilgiler sürekli güncellenebilir. Bu şekilde kapsayıcılık sağlanacaktır.
- Broşürlerin içeriğine ilişkin topluluklardan ve öğrencilerden gelen revize önerileri dikkate alınmalı ve görüşler dinlenmelidir.
- Birimler tarafından öğrencilere erişilebilirliğin artırılması adına oryantasyon haftasında CTS birimlerine dair bilgilendirici içerikler eklenmelidir. Oryantasyon haftasında birim tanıtılıyorsa yaygınlaştırmak ve öğrencilerin katılımını sağlamak adına geliştirilmelidir.
- Üniversitede öğrenciler tarafından alınması zorunlu olan Türkçe ve Tarih dersleri ya da üniversitedeki çoğu öğrencinin almak zorunda olduğu havuz derslerinin ilk haftasında CTS birimlerinin varlığına; eğer birim yoksa taciz durumunda başvuru yollarına dair bilgilendirme yapılmalı, aynı zamanda bu bilgilendirme mail yoluyla da iletilmelidir.
- Telegram gibi platformların kullanımı yaygınlaştırılarak erişilebilirlik artırılabilir.

Üniversite Yönetimlerinden Talepler:

- CTS Birimi olmayan üniversitelerde birimlerin kurulması desteklenmeli, halihazırda CTS birimi olan üniversitelerdeki birimler iyileştirilmeli ve desteklenmelidir.
- Eğitimlerle aktarılan ve üzerinde durulan hukuki ve idari yaptırımların üniversite yönetimi tarafından uygulandığından emin olunmalıdır.
- Öğrencileri dinlemeye yönelik forumlar veya oturumlar düzenlenmeli, öğrencilerin konuya ilişkin deneyim aktarımları dikkate alınmalı, bu deneyimler politika üretme süreçlerinde göz önünde bulundurulmalıdır.

*** İnternet sitesi olan CTS birimleri incelendiğinde, atölyelerde getirilen önerilere en yakın internet siteleri şunlardır: Ankara Üniversitesi [CTS Birimi](#); Bilgi Üniversitesi [CTSÖB](#); Boğaziçi Üniversitesi [CİTÖK](#); Kadir Has Üniversitesi [CİTÖB](#); ODTÜ [CİTÖB](#) ve Ufuk Üniversitesi [CTOD](#).

ÖNERİLER VE TALEPLER

Atölyelerde gelen öneriler dışında, üniversite kampüslerinde cinsel şiddet ve tacizin önlenmesine getirilen öneriler için Avrupa ve Kuzey Amerika'daki yöntemlere baktığımızda karşımıza pek çok örnek ve rehber çıktı. Bu önerilerden bazılarını sizler için çevirdik.

Kanada Kamu Çalışanları Sendikası'nın hazırladığı "Cinsel Şiddet ve Taciz Konusunda Lise Sonrası Kurumsal Politikalar Kontrol Listesi" isimli rehberde, Berkeley Care Center tarafından hazırlanan "Fakültenizde Cinsel Tacizin Önlenmesi" isimli rehberde ve Kanada Öğrenci Federasyonu-Ontario'nun yayınladığı "Kampüslerde Onay Kültürünü Yaratmak için Araç Seti" isimli belgede şu öneriler getirilmiştir:

Kurum Politikasına Öneriler:

- Hayatta kalan merkezli ve travma konusunda bilgili olmak,
- Kapsayıcı ve kesişimsel olmak,
- Kültürel olarak duyarlı olmak,
- Erişilebilir ve sade bir dille yazılmış metinler yayınlamak,
- Rıza kavramını tanımlamak

Önlemek için Kurum Politikasına Öneriler:

- Öğrencilerden, personelden, fakülteden ve üst yönetimden temsilcilerle eğitim ve önleme çabalarını denetlemek için bir komite oluşturmak,
- Üniversitenin tüm mensupları için rıza, cinsel şiddet ve taciz ve ifşaya travmaya dair bilinçli cevaplar; tacizin sonuçları konusunda eğitimler sağlamak,
- Çeşitli kanallar yoluyla üniversite mensuplarının katılımıyla düzenli kampüs güvenliğine dair incelemelerin gerçekleştirileceği taahhüdü vermek,
- Üniversitelerde rıza kültürünü* yaratmak ve yaygınlaştırmak

*Rıza kültürü, geçerli olan seks anlatısının karşılıklı rızaya odaklandığı bir kültürdür. Kimseyi hiçbir şeye zorlamayan, bedensel özerkliğe saygı duyan ve kişinin kendi istek ve ihtiyaçlarını her zaman en iyi değerlendiren olduğu inancına dayanan bir kültürdür.

İşleyişe İlişkin Kurum Politikasına Öneriler:

- Bir taciz olayını bildirmeleri gerekiyorsa kime gitmeleri gerektiği ve bunu yapmak için neye hazırlanmaları gerektiği konusunda net bir prosedür belirlemek,
- Oluşturulan prosedürü, politika belgesini ve birime dair bilgileri yaygınlaştırmak,
- Hızlı harekete geçmek ve her şikayeti her zaman ciddiye almak
- Anonim beyanlara izin vermek ancak bu beyanların nasıl ele alınacağını açıkça belirtmek,

ÖNERİLER VE TALEPLER

- Sözleriniz ve eylemleriniz aracılığıyla, kim olduklarına veya olayın ne kadar küçük olduğuna bakılmaksızın yardım için size gelebileceklerini bilmelerini sağlamak
- Başvuranların mevcut sürecin kendileri için yararlı olup olmadığına karar vermelerine izin vererek farklı süreçler arasında harekete izin vermek
- Bir soruşturma veya başka bir prosedür yürütülürken hayatta kalanları korumak ve kampüs topluluğunu korumak için geçici tedbirlerin kullanılmasını sağlamak
- Dili bilmeyen/hakim olmayan veya engelli kişiler için çeviri veya yardımcı cihazlar gibi erişilebilirliği sağlamak için hangi önlemlerin mevcut olduğunu belirlemek
- Arabuluculuk asla uygun değildir. Arabuluculuk sorunludur çünkü her iki tarafın da eylemleri için hesap vermesini gerektirir ve cinsel şiddete maruz kalmış bir kişi, eylemlerinin cinsel tacize veya saldırıya yol açtığını asla hissetmemelidir.
- Bir soruşturmadan sonra taciz kanıtlandığında uygun disiplin cezasını uygulamak

KAYNAKÇA

Berkeley University Care Center. “Preventing Sexual Harassment in your Academic Department”. (2019). <https://care.berkeley.edu/wp-content/uploads/2019/09/PATHtoCareCenterToolkit-FINAL09132019.pdf>

Canadian Union of Public Employees. “Guide for Post-Secondary Institutional Policies on Sexual Violence and Harassment” (2021). <https://cupe.ca/guide-post-secondary-institutional-policies-sexual-violence-and-harassment>

Canadian Federation of Students–Ontario. “Campus Toolkit For Creating Consent Culture”. (2017).

Cantek, Funda Şenol. “Ankara Üniversitesi Cinsel Tacize Ve Saldırıya Karşı Destek Birimi (CTS) Nedir? Nasıl Çalışır?” Mülkiye Dergisi 37, no. 4 (2013): 231–35.

Kadir Has Üniversitesi. “Cinsel ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Taciz ve Saldırı Politikalarının Analizi: Türkiye'deki Üniversiteler için Araç Seti”. (2017). <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/handle/1/1240>

Kalem, Seda. “Feminist Mücadelenin Üniversitedeki Ayağı: CTS Birimleri.” Fe Dergi: Feminist Eleştiri 13, no. 1 (June 10, 2021): 42–56.

Kırbaş Canikoğlu, Seher. “‘Kadının Beyanı Esastır’: Çok Bilinmeyenli Bir Denklem .” Ankara Barosu Dergisi 4 (2015): 230–53.

Uygur, Gülriz ve Şimşak, Hülya (Ed.). “Üniversitelerde Cinsel Taciz ve Saldırıyla Mücadele: CTS Çalışmaları” Doğu Akdeniz Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Eğitimi Merkezi Yayını, Kasım, 2018

Listede belirtilen üniversitelerin yayınlamış olduğu tüm politika belgeleri ve yönergeler

Bilgi için
info@unikuir.org

Psiko-Sosyal ve Hukuki Danışmanlık İçin
danisma@unikuir.org

<http://unikuir.org>

<https://twitter.com/unikuir>
<https://www.instagram.com/unikuir/>
<https://www.facebook.com/unikuir/>

